

школі. **Ключові слова:** тьютор, компетентність тьютора, індивідуальний навчальний план, портфоліо, рейтинг-шоденник.

Резюме. Эта работа о: становлении института тьюторов в деятельности современного вуза. Тьюторинг рассматривается необходимым звеном организации индивидуализированного обучения в контексте управления качеством образования в высшей школе. **Ключевые слова:** тьютор, компетентность тьютора, индивидуальный учебный план, портфоліо, рейтинг-дневник.

Summary. This work deals with: development of institute of tutors in modern higher school. Tutoring is considered as a necessary part of arranging individualized training in the context of quality management in education in higher school. **Keywords:** tutor, competence of a tutor, individual curriculum, portfolio, rating-diary.

Литература

1. Долгоруков, А.М. Практическое руководство для тьютора системы Открытого образования на основе дистанционных технологий / А.М. Долгоруков – М: ЦИТО, - 2002г.
2. Ковалева Т.М. Введение в тьюторство [Электронный ресурс] / <http://www.mioo.ru/>
3. Костина Н.А. Тьютор как сопровождающий профессиональное развитие педагогов Н. А. Костина. - Сибирский учитель. – 2006. – № 1.
4. Ковалёва Т.М. Введение в тьюторство. URL://www.mioo.ru/
5. Костина Н. А. Тьютор как сопровождающий профессиональное развитие педагогов // Сибирский учитель. – 2006. – № 1.
6. Попов, А.А. Тьюторство как педагогическая система культурного самоопределения А. А. Попов. – Томск, 1996. - С. 49-57.
7. Рыбалкина Н.В. Идея тьюторства - идея педагогического поиска Н.В. Рыбалкина // Тьюторство: идея и идеология. -Томск, 1996. - С. 15-30
8. Справочник тьютора / Программа междисциплинарного индивидуального гуманитарного образования (МИГО) / Авторы-составители Волошина А.С., Канаухова О.С., Корневский А.В., Никитаева А.Ю. – Ростов н/Д: ИМПЦ Логос, 2010. – 64 с.
9. Щенников С.А. Основы деятельности тьютора в системе дистанционного образования. / С.А. Щенников, А.Г. Теслинов, А.Г. Чернявская. – М: Дрофа, - 2005.- 608с.

УДК 378.06:159.98-051

ГЛИБИННО-ПСИХОЛОГІЧНІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ ДУХОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ПРАКТИЧНИХ ПСИХОЛОГІВ

Бугерко Я. М.,

к.психол.н., доцент кафедри психології

РВНЗ «Кримський гуманітарний університет» (м. Ялта)

Постановка проблеми. Сучасний духовний стан українського суспільства можна охарактеризувати як мімікрію духовності, при якій традиційні цінності змінюють свій зміст або втрачають його взагалі. Труднощі на шляху утвердження та зміцнення країни, економічна криза, падіння життєвого рівня більшості людей притупляють духовно-моральні почуття, натомість розвивають байдужість, невпевненість, невірноваженість, пасивність

особистості. З іншого боку, становище України, її інтеграція в європейське та світове товариство, відмова від тоталітарних методів управління державою та побудова демократичного суспільства передбачають орієнтацію на позитивні якості людини. Майбутнє нашої держави залежить від змісту цінностей, що закладаються у світоглядні орієнтири молоді та від того, якою мірою духовність стане основою їхнього життя.

Аналіз публікацій з даної тематики. Питання вивчення та формування духовного світу особистості знайшли відображення в дослідженнях В. В. Анненкова, І. Д. Беха, М. Й. Боришевського, І. А. Зязюна, Е. О. Помиткіна, В. В. Рибалки, Ж. М. Юзвак та інших дослідників. Вивченню духовної сфери особистості присвячені роботи В. Д. Шадрікова, Б. С. Братуся, В. І. Слободчикова; загальні підходи до духовності як інтегральної якості смислоттєвих цінностей відображені в дослідженнях Л. П. Буєва, Т. В. Холостової, І. А. Гундарова, В. Г. Федотової. Питання експлікації духовності в контексті розкриття змістовних і ціннісних сторін категорії свідомості аналізуються в дослідженнях В. П. Зінченко, О. І. Климишин, О. С. Ставицької, Т. В. Холостової, В. Г. Федотової, В. О. Лекторського. Роздуми про витoki, еволюцію і норми моральності містяться в роботах М. В. Савчина, Р. Трача, В. П. Москальця. Сакральний простір духовності в структурі індивідуального і колективного несвідомого виявляється різними школами психоаналізу. Сучасні дослідження, виконувані в науковій школі Т. С. Яценко розкривають цінності в контексті їх глибинної детермінованості [5].

Водночас, незважаючи на підвищення інтересу до проблем духовності, через виняткову складність і специфічність даного феномену, матеріал, що його стосується є вкрай різнорідним і мало структурованим, а сама вона недостатньо чітко осмислена стосовно своєї якісної змістової визначеності та значеннєвої специфіки. Окрім того, фактично нерозробленим є глибинно-психологічний підхід до пізнання духовності, вяснення її внутрішніх детермінант, глибинних бар'єрів, які блокують розвиток високодуховної особистості.

Виклад основного матеріалу дослідження. Формування духовного потенціалу студентів вищого навчального закладу є однією з проблем, що визначає як сучасний стан, так і майбутнє нашої країни. Період професійної підготовки - найбільш сприятливий для формування важливих інтелектуально-емоційних психічних функцій особистості, індивідуального стилю діяльності. Навчання у ВНЗ пов'язане з інтенсивним розвитком у студентів загальнолюдських духовних цінностей, формуванням переконань і світоглядних позицій [4, с.171]. Зазначене особливо важливе в професії майбутнього практичного психолога. Практична психологія – особлива галузь знань, у якій особистісна психологічна недосконалість фахівця знижує рівень його майстерності. Професіоналізм психолога-практика потребує належного самопізнання, розвитку особистісних характеристик, духовних якостей [6].

Важливість проблеми духовно-морального виховання пов'язана з потребою в підготовці високоосвічених, високоморальних людей, які володіють не тільки професійними знаннями, але й позитивними рисами особистості. Окрім того слід врахувати, що молода людина оточена безліччю джерел впливу як позитивного, так і негативного характеру, які по-різному впливають на формування внутрішнього світу особистості, її моральності і духовності [3, с.237]. Сама по собі вища освіта ще не гарантує ні високого рівня моральної вихованості, ні духовності, яка визначає в повсякденній

поведінці ставлення до інших людей на основі поваги й доброзичливості до кожної людини.

Розуміючи духовність майбутнього фахівця як інтегративну професійно значущу якість особистості, що характеризується орієнтацією на духовні цінності культури в особистісному саморозвитку та міжособистісній взаємодії, до основних критеріїв сформованості цієї якості науковці відносять: культурну компетентність, представленість духовно-культурних цінностей в аксіологічному потенціалі особистості, емпатійність, цілепокладання у сфері духовного життя та включеність студента у духовно-практичну діяльність [1, с.67]. З огляду на це, розвиток духовності студентів вищого навчального закладу передбачає інтеграцію знань про цінності духовної культури, збагачення морально-духовних потреб, розширення досвіду духовного пізнання на основі активізації духовно-практичної діяльності та прагнення до морально-духовного самовдосконалення. Важливим є створення спеціального соціокультурного середовища освітнього процесу, яке повинно формувати соціально й особистісно значущі потреби, інтереси, запити і забезпечувати умови для їх задоволення відповідно до соціальних і культурних норм та створювати відповідні умови для самореалізації духовних сил особистості [2, с.112].

Найбільш ефективно формування навиків самоаналізу, розвиток особистісно-професійних якостей та духовного потенціалу особистості відбувається у психокорекційній практиці глибинного спрямування в руслі психодинамічної теорії академіка НАПН України Т. С. Яценко. Психодинамічний підхід полягає у цілісному баченні психіки людини в системних взаємозв'язках свідомої і несвідомої сфер та синтезі теоретичних парадигм, сформованих у процесі психологічної практики. Адекватним цілісному й системному пізнанню психіки методом є активне соціально-психологічне пізнання (АСПП) [6]. В цьому методі зінтегровано глибинно-психологічні знання, що сприяють особистісній психокорекції учасника навчання. Це, своєю чергою, підвищує ефективність підготовки практичних психологів. Завдяки глибинному спрямуванню вдається нівелювати деструктивні, агресивні вияви суб'єкта, виявити внутрішні суперечності особистісних проблем, гармонізувати внутрішній світ особистості що, своєю чергою, сприяє духовному розвитку майбутнього фахівця.

Висновки. Сучасний соціально-економічний, науково-технічний і культурний розвиток суспільства поставив перед вищою школою завдання сформувати у справжнього професіонала не лише ґрунтовні фахові знання, а й високу духовність. Належна увага до розвитку духовності студентської молоді, створення у стінах вищого навчального закладу відповідного культурного середовища, інтеграція внутрішніх та зовнішніх умов розвитку духовності студентства цілком спроможні суттєво підвищити ефективність формування цієї інтегративної професійно значущої якості майбутнього фахівця, стимулювати його до свідомої та стійкої орієнтації на духовні цінності в особистісному самовдосконаленні та міжособистісній взаємодії.

Резюме. У статті розглядається духовність як інтегративна професійно значуща якість особистості, аналізуються особливості її розвитку у психокорекційній практиці глибинного спрямування підготовки майбутнього практичного психолога. **Ключові слова:** духовний розвиток, професійна підготовка, психокорекційна практика.

Резюме. В статье рассматривается духовность как интегративное профессионально значимое качество личности, анализируются особенности ее

развития в психокоррекционной практике глубинного направления подготовки будущего практического психолога. **Ключевые слова:** духовное развитие, профессиональная подготовка, психокоррекционная практика.

Summary. In the article spirituality is examined as professionally meaningful quality of personality, the features of its development are analysed in practice of deep direction of preparation of future correction practical psychologist. **Keywords:** spiritual development, professional preparation, correction practical work.

Література

1. Психолого-педагогічні засади проектування інноваційних технологій викладання у вищій школі: монографія / В. Луговой, М. Левшин, О. Бондаренко [та ін.]; за заг. ред. В. П. Андрущенка, В. І. Лугового. – К.: Педагогічна думка, 2011. – 260 с.

2. Прищак М. Д. Генеза поняття духовності в педагогічній думці України (друга половина XIX - 20-ті роки XX століття): [монографія] / М. Д. Прищак. – Вінниця: УНІВЕРСУМ – Вінниця, 2008. – 172 с.

3. Сіданіч І. Л. Актуальні проблеми духовно-морального виховання студентської молоді / І. Л. Сіданіч // Наукові записки. Серія «Психологія і педагогіка». – 2013. – Вип. 23. – С. 233–241.

4. Тимошенко В. В. Аналіз проблеми духовно-морального виховання студентів у педагогічному університеті / В. В. Тимошенко // Духовність особистості: методологія, теорія і практика. – 2012. – № 3 (50). – С. 170–174.

5. Яценко Т. С. Глубинная психология. Тенденция к психологической смерти диагностика и коррекция [монография] / Т. С. Яценко, А. В. Глузман, И. В. Калашник / под ред. Т. С. Яценко. – К.: ВИЩА ШКОЛА – XXI, 2010. – 231 с.

6. Яценко Т. С. Концептуальні засади і методика глибинної психокорекції: Підготовка психолога-практика: Навч. посіб. / Т. С. Яценко, Б. Б. Іваненко, С. М. Авраменко та ін.; за ред. Т. С. Яценко. – К.: Вища школа, 2008. – 342 с.

УДК 37.013.74

ПОЗААУДИТОРНА РОБОТА СТУДЕНТІВ ВНЗ ЯК СКЛАДНИК САМООСВІТИ ОСОБИСТОСТІ: ДОСВІД ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ ТА США

Бутенко Г. П.,

доцент кафедри педагогіки

ДВНЗ „Донбаський державний педагогічний університет”

Горлівський інститут іноземних мов (м. Горлівка)

Будь-яка справжня освіта здобувається

тільки шляхом самоосвіти

Микола Рубакін

Постановка проблеми. Характерною рисою системи вищої освіти країн – Великої Британії та США – є самостійність молоді. Це простежується не лише в тім, що годин аудиторних менше, ніж відведених на самостійну роботу, це відбувається глибше. Витоками цієї самостійності є принципова різниця, порівняно з нашою країною, у тому, що молодь після закінчення середніх навчальних закладів оселяється майже 100% у гуртожитках і розпочинає самостійно підкоряти вершини науки, відповідати за рівень отриманих знань і